

Nr 21

Utbildningsutskottets betänkande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition om studie- och yrkesorientering i grundskola och gymnasieskola jämte motioner.

Propositionen

I propositionen 1971: 34 har Kungl. Maj:t under åberopande av utdrag av statsrådsprotokollet över utbildningsärenden för den 12 mars 1971 föreslagit riksdagen att

1. godkänna de riktlinjer som förordats i statsrådsprotokollet för en omorganisation av studie- och yrkesorienteringen i grundskolan och gymnasieskolan,

2. bemyndiga Kungl. Maj:t att bestämma dels storleken av de schablonbelopp som skall utgå i statsbidrag enligt vad som förordats i statsrådsprotokollet, dels grunderna för extra statsbidrag,

3. godkänna de riktlinjer för statsbidrag till studie- och yrkesorientering som i övrigt förordats i statsrådsprotokollet,

4. godkänna att det fr. o. m. läsåret 1971/72 anordnas utbildning i studie- och yrkesvägledning enligt de riktlinjer som förordats i statsrådsprotokollet.

På grundval av en promemoria som upprättats inom utbildningsdepartementet föreslås i propositionen att studie- och yrkesorienteringen (syo) skall förstärkas inom gymnasieskolan. En gemensam organisation för syo bör införas i grundskolan och gymnasieskolan. Den som närmast svarar för syo bör normalt vara en särskilt utbildad kommunalt anställd funktionär som ägnar sig uteslutande åt syo inom skolväsendet. Den nuvarande organisationen, där arbetsmarknadsverkets yrkesvägledare i samarbete med kuratorer närmast svarar för syo inom gymnasium och fackskola och yrkesvalslärare närmast svarar för syo på grundskolan, bör gradvis avvecklas. Yrkesvalslärarna bör stimuleras att verka inom den nya organisationen.

Varje kommun och landstingskommun bör, oavsett storleken, få statsbidrag motsvarande minst ett schablonbelopp. Om antalet elever i grundskolans årskurs 6—9 och gymnasieskolan tillsammans överstiger 750 skall ytterligare statsbidrag utgå. Antalet heltidsanställda syo-funktionärer i en kommun bör ungefär motsvara antalet schablonbelopp. Den föreslagna organisationen är enligt propositionen så flexibel att den lätt kan utvidgas till att omfatta syo inom vuxenutbildningen.

Den nya organisationen bör införas den 1 juli 1973 i första och andra årskursen i gymnasieskolan och den 1 juli 1974 i övriga årskurser i gymnasieskolan och i grundskolan. Under budgetåret 1972/73 bör ett statsbidrag motsvarande 60 schablonbelopp utgå till kommunerna. Statsbidraget bör fördelas av skolöverstyrelsen och användas för syo i gymnasieskolan.

Motionerna

I detta sammanhang har utskottet behandlat

dels motionen 1971: 1402 av herr Sundkvist m. fl. (c, fp) vari hemställdes att riksdagen måtte

1. besluta att avslå propositionen 1971: 34,
2. uttala att den nuvarande organisationen för studie- och yrkesorientering i grundskolan med yrkesvalslärare som samordnare och specialist bibehålls,

3. i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om förslag inncbärande organisation av studie- och yrkesorienteringen i gymnasieskolan enligt samma principer som gäller i grundskolan,

dels motionen 1971: 1404 av herr Stålhammar m. fl. (fp, c, m) vari hemställdes att riksdagen beslutar att

1. bibehålla nuvarande yrkesvalsläroorganisation i grundskolan,
2. i gymnasieskolan och för vuxenutbildningen inrätta en studie- och yrkesorienteringsorganisation i enlighet med de i propositionen 1971: 34 angivna riktlinjerna,
3. uppdra åt Kungl. Maj:t att utforma bestämmelser samt anvisningar beträffande inrättande och utformning av tjänsterna i studie- och yrkesorientering i enlighet med motionens förslag,

4. uppdra åt Kungl. Maj:t att utforma bestämmelser om behörighet och utbildning enligt de riktlinjer som anförts i motionen,

dels motionen 1971: 1411 av herr Hjorth (s) vari hemställdes att riksdagen med bifall till propositionen 1971: 34 i skrivelse till Kungl. Maj:t ger till känna vad i motionen anförts,

dels motionen 1971: 1412 av fru Marklund m. fl. (vpk) vari hemställdes att riksdagen i anledning av propositionen 1971: 34 måtte uttala att jämsides med nuvarande ordning med yrkesvalslärare i grundskolan försöksverksamhet med syo-funktionärer bedrivs i gymnasieskolan och att slutligt ställningstagande sker efter utvärdering av erfarenheterna,

dels motionen 1971: 1413 av fru Nilsson i Kristianstad m. fl. (c) vari hemställdes att riksdagen beslutar att

1. yrkesvalslärosystemet bibehålls i grundskolan,
2. yrkesvalslärosystemet prövas i gymnasieskolan,
3. befattningshavare i studie- och yrkesorientering både i grundskola och gymnasieskola skall inneha lärarbehörighet,

4. i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utarbetande av bestämmelser för utbildning av befattningshavare för tjänster i studie- och yrkesvägledning gemensam för grundskola, gymnasieskola och vuxenutbildning,

dels motionen 1971: 1414 av herr Nordstrandh m. fl. (m) vari hemställt att riksdagen måtte med avslag på propositionen 1971: 34 i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om förnyad utredning och förslag till höstriksdagen 1971 rörande studie- och yrkesorienteringen i grundskolan och gymnasieskolan syftande till ett yrkesvalslärarysystem i båda dessa skolformer,

dels motionen 1971: 1415 av herr Richardson (fp) vari hemställt att riksdagen vid behandlingen av propositionen 1971: 34 måtte besluta att beteckningen syo-funktionär ersätts med beteckningen studievägledare om propositionens förslag till yrkes- och studieorientering bifalles.

Utskottet

Beträffande mål och program för studie- och yrkesorienteringen i skolan (syo) har i propositionen särskilt understrukits vissa synpunkter. Studie- och yrkesorienteringen bör uppmuntra individens egen aktivitet och självanalys. Den skall bidra till att vidga kunskapen om valmöjligheter och måste därför motverka sådana begränsningar i studie- och yrkesvalet som t. ex. beror på den studerandes sociala bakgrund, traditionella könsrollsföreställningar eller bristande motivation att analysera sin egen situation. Syo bör utgöra en motvikt till sådana inflytanden från massmedier, hemmiljö, kamrater m. m. som begränsar perspektivet. Genom att orientera om utbildning och arbetsmarknad, öka individens självkänedom och vidga perspektivet bör studie- och yrkesvägledningen kunna bidra till ett mer genomtänkt studie- och yrkesval. I propositionen understryks vidare att en väl fungerande studie- och yrkesvägledning även från samhällets synpunkt är av stort värde när det gäller att förhindra felinvesteringar i utbildning och därmed slöseri med samhällsresurser.

I arbetet med syo inom grundskolan medverkar rektorer, studierektorer, lärare, kuratorer, m. fl. Funktionen som samordnare och specialist på syo utövas av yrkesvalslärare. De flesta yrkesvalslärare är vidareutbildade folkskollärare med tjänst i samhällskunskap med yrkesvägledning. De förenar denna tjänst med arvodesbefattning hos länsarbetsnämnden.

Inom gymnasieskolan ombesörjs syo både av arbetsmarknadsverkets personal och skolans befattningshavare. Skolkuratorn ansvarar för de praktiska samordningsfrågorna och biträder arbetsmarknadsverkets yrkesvägledare vid den yrkesvalsanknutna studicorienteringen och studievägledningen.

I propositionen konstateras att behov föreligger av en förstärkning av studie- och yrkesorienteringen i gymnasieskolan. Departementschefen har i det sammanhanget funnit naturligt att också organisationen för syo i grundskolan omprövas med hänsyn till de förändringar som inträffat där sedan yrkesvalslärarsystemet infördes. I propositionen skisseras olika tänkbara organisatoriska modeller, dels med utgångspunkt från ett enhetligt system för gymnasieskola och grundskola, dels med utgångspunkt från skilda system. Efter genomgång av argument för och mot olika modeller föreslås i propositionen en enhetlig syo-organisation för grundskola och gymnasieskola. För ett enhetligt system talar enligt propositionen bl. a. att fältet för specialister inom studie- och yrkesvägledning tenderar att växa och att det är en fördel att funktionärer med i huvudsak samma utbildning tjänstgör och är utbytbara inom vuxenutbildningen, gymnasieskolan och grundskolan. Kontinuiteten i undervisning, elevvård och syo-program talar vidare för att samma organisation införs i båda skolförmen. I propositionen diskuteras tre olika normalmodeller för syo inom ett enhetligt system, nämligen yrkesvalslärarsystem, system med yrkesvägledare-kurator och system med särskild syo-funktionär. Kungl. Maj:t föreslår ett system med särskild syo-funktionär. För ett system med särskild funktionär, som normalt ägnar sig uteslutande åt syo i skolan, talar enligt föredraganden bl. a. att de mål och det program som uppställts för syo rymmer så många och delvis helt olika moment, att det krävs en funktionär på heltid. I syo ingår uppgifter av pedagogisk natur, men enligt propositionen bör tjänsten inte konstrueras som lärartjänst.

I vad gäller organisationen av studie- och yrkesorienteringen föreligger ett flertal motioner. I motionen 1971: 1402 liksom i motionen 1971: 1414 yrkas avslag på propositionen. I båda dessa motioner föreslås att den nuvarande studie- och yrkesorienteringen i grundskolan med yrkesvalslärare som samordnare och specialist bibehålls och att studie- och yrkesorienteringen i gymnasieskolan organiseras enligt samma system som i grundskolan. I motionen 1971: 1413 yrkas att det nuvarande systemet med yrkesvalslärare bibehålls i grundskolan och prövas i gymnasieskolan. Ett bibehållande av nuvarande system i grundskolan och försöksverksamhet med syo-funktionärer i gymnasieskolan föreslås i motionen 1971: 1412. I motionen 1971: 1404 hemställs att riksdagen beslutar bibehålla nuvarande organisation med yrkesvalslärare i grundskolan och inrätta en organisation för studie- och yrkesorientering i enlighet med de i propositionen angivna riktlinjerna i gymnasieskolan och för vuxenutbildningen. I motionen 1971: 1411 uttalas bl. a. farhågor för att det i propositionen framlagda förslaget till organisation av studie- och yrkesorienteringen kan komma att innebära en försämrad situation för eleverna i grundskolan, varför man i den slutliga utformningen av förslaget särskilt bör uppmärksamma att så ej blir fallet. Enligt motionären bör skol-

eleverna få tillgång till samma studie- och yrkesorientering, oavsett var de är bosatta. I motionen yrkas att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t ger till känna vad som anförts i motionen.

Utskottet anser i likhet med föredraganden att en förstärkning är behövlig av studie- och yrkesorienteringen i gymnasieskolan. I vad gäller grundskolan har visserligen det nuvarande systemet med yrkesvalslärare fungerat utan större problem. Skäl kan anföras för att studie- och yrkesorienteringen organiseras enligt ett enhetligt system för såväl gymnasieskolan som grundskolan. Till dessa hör bl. a. att fältet för specialister på studie- och yrkesvägledning tenderar att växa och att det är en fördel att funktionärer med i stora delar lika utbildning tjänstgör inom vuxenutbildningen, gymnasieskolan och grundskolan. Vidare är kontinuiteten i undervisning, elevvård och syo-program ett skäl för samma organisation på samtliga stadier. Utskottet har i och för sig inte funnit anledning till några väsentliga erinringar mot de synpunkter på organisationen — t. ex. förslag om kommunalt huvudmannaskap, statsbidrag och de centrala myndigheternas medverkan — som redovisats i propositionen. Föredraganden har förordat att systemet med en särskild syo-funktionär som normalt ägnar sig uteslutande åt syo i skolan införes successivt med början den 1 juli 1973.

En förändring av det slag varom här är fråga bör givetvis göras till föremål för en successiv utvärdering innan ställning tas till den slutliga utformningen av systemet. Utskottet förordar därför att den nya organisationen för studie- och yrkesorientering får karaktären av försöksverksamhet. Kungl. Maj:t bör med uppmärksamhet följa utvecklingen inom området och när erfarenheter vunnits återkomma till riksdagen i frågan. Enligt utskottets bedömning bör tillräckliga erfarenheter ha vunnits efter en femårsperiod.

I vad gäller grundskolan finns som nyss nämnts flera yrkanden om att de nuvarande yrkesvalslärarna även framdeles bör få vara verksamma inom skolans organisation för studie- och yrkesorientering. Utskottet vill för sin del — liksom gjorts i propositionen och motionerna — vitsorda betydelsen av att den fond av erfarenheter och kunskaper som yrkesvalslärarna har — liksom fördelarna i nuvarande kontaktformer med eleverna — även framdeles kommer skolväsendet till nytta. Enligt utskottets mening bör behovet av att tillvarata den befintliga personalens erfarenheter och kunskaper väl kunna förenas med målsättningen att få en enhetlig organisation för studie- och yrkesorientering i det kommunala skolväsendet. Av betydelse härvid är att det nya systemet för studie- och yrkesorientering införs mjukt och under en längre period kan anpassas till skiftande förhållanden i de olika kommunerna och skolenheterna. Detta är värdefullt också med hänsyn till att antalet personer som genomgått den föreslagna nya utbildningen till en början blir tämligen begränsat.

Nuvarande ordinarie och extra ordinarie yrkesvalslärare bör kunna få stå kvar i sin statligt löner reglerade tjänst och i grundskolan kombinera syo och undervisning. Utskottet förutsätter att ett samråd härom äger rum mellan kommunen och dessa yrkesvalslärare. Genom ett sådant arrangemang kommer sålunda det nuvarande systemet med yrkesvalslärare att tills vidare finnas kvar i grundskolan parallellt med det nya systemet. Utskottet förutsätter att utbildningsmyndigheterna med uppmärksamhet följer de särskilda frågor som aktualiseras härav.

Utskottet föreslår sålunda att den i propositionen förordade organisationen på försök införs den 1 juli 1973 i första och andra årskursen i gymnasieskolan och den 1 juli 1974 i övriga årskurser i gymnasieskolan och i grundskolan.

I propositionen framhålls att utbildningen till syo-funktionär bör ha en sådan bredd att den inte bara attraherar personer som planerar att ägna sig åt syo i skolan utan också blir en god förberedelse för arbete som yrkesvägledare, arbetsvårdare eller arbetsförmedlare inom arbetsmarknadsverket eller utbildningsadministratör inom näringslivet, inom olika organisationer etc.

Den särskilda utbildningen föreslås i propositionen få formen av en ettårig Dyrk-kurs i studie- och yrkesorientering, som bör kunna tillgodoräknas som studiekurs om 40 poäng i filosofic kandidatexamen. Föredraganden föreslår att utbildningen startar läsåret 1971/72 och förläggs till lärarhögskola. För behörighet att bli antagen till kursen bör enligt statsrådsprotokollet krävas antingen teoretisk utbildning eller yrkeserfarenhet. Som särskilt krav för behörighet uppställs i propositionen minst ett års erfarenhet av anställning efter 18 års ålder, vari bör ingå minst sex månaders sammanhängande anställning utanför utbildningsväsendet.

I motionen 1971: 1413 yrkas att befattningshavare i studie- och yrkesorientering skall inneha lärarbehörighet. I samma motion föreslås vidare att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t anhåller om utarbetande av gemensamma bestämmelser för utbildning av befattningshavare för tjänster i studie- och yrkesorientering i grundskola, gymnasieskola och vuxenutbildning. I motionen 1971: 1404 yrkas att riksdagen uppdrar åt Kungl. Maj:t att utfärda bestämmelser om behörighet och utbildning för tjänster i studie- och yrkesorientering enligt i motionen närmare angivna riktlinjer.

Frågan huruvida befattningshavare i studie- och yrkesorientering skall inneha lärarbehörighet finner utskottet lämpligen kunna prövas efter den av utskottet föreslagna försöksverksamheten med det nya systemet. Motionen 1971: 1413 bör sålunda avslås i denna del.

Det i samma motion framförda yrkandet om för grundskola, gymnasieskola och vuxenskola gemensamma bestämmelser för utbildning till tjänster för studie- och yrkesorientering torde förutsätta ett yrkesvalslärarsystem i såväl grundskolan som gymnasieskolan.

Som en följd av utskottets ställningstagande i det föregående till propositionens förslag om ett enhetligt syo-system avstyrks motionen 1971: 1413 såvitt nu är i fråga.

De i motionen 1971: 1404 framförda förslagen om i förhållande till propositionen utvidgade bestämmelser för behörighet och utbildning till syo-tjänst är utskottet inte berett att nu tillstyrka. Hela behörighets- och utbildningsfrågan för tjänster i studie- och yrkesorientering bör enligt utskottet bli föremål för prövning i samband med den föreslagna försöksverksamheten. Motionen 1971: 1404 bör sålunda avstyrkas i denna del.

I motionen 1971: 1415 har hemställts att den i propositionen använda beteckningen syo-funktionär ersätts med beteckningen studievägledare. Utskottet finner inte anledning avge förslag till beteckning på de föreslagna tjänsterna men utgår dock från att innehavarna av dessa tjänster inte kommer att kallas syo-funktionärer.

I motionen 1971: 1404 har framförts yrkande om att riksdagen skall uppdra åt Kungl. Maj:t att utforma vissa bestämmelser och anvisningar beträffande inrättande och utformning av tjänster i studie- och yrkesorientering. Utskottet förutsätter att erforderliga bestämmelser i dessa avseenden kommer att utfärdas utan att riksdagen gör något särskilt uttalande i frågan. Motionen 1971: 1404 avstyrks sålunda i denna del.

Under återropande av det anförda hemställer utskottet
att riksdagen

1. med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna 1971: 1402, 1971: 1404, 1971: 1412, 1971: 1413 och 1971: 1414 såvitt nu är i fråga godkänner de riktlinjer som i statsrådsprotokollet förordats för en omorganisation av studie- och yrkesorienteringen i grundskolan,
2. i anledning av motionen 1971: 1411 beslutar att syo-systemet i grundskolan i enlighet med vad utskottet förordat efter en försöksperiod skall utvärderas och ånyo underställas riksdagen,
3. med bifall till Kungl. Maj:ts förslag och motionen 1971: 1404 samt i anledning av motionen 1971: 1412 och med avslag å motionerna 1971: 1402, 1971: 1413 och 1971: 1414 såvitt nu är i fråga godkänner de riktlinjer som i statsrådsprotokollet förordats för en omorganisation av studie- och yrkesorienteringen i gymnasieskolan,
4. med bifall till motionen 1971: 1412 såvitt nu är i fråga beslutar att syo-systemet i gymnasieskolan i enlighet med vad utskottet förordat efter en försöksperiod skall utvärderas och ånyo underställas riksdagen,
5. bemyndigar Kungl. Maj:t att bestämma dels storleken av de schablonbelopp som skall utgå i statsbidrag enligt vad som förordats i statsrådsprotokollet, dels grunderna för extra statsbidrag,

6. godkänner de riktlinjer för statsbidrag till studie- och yrkesorientering som i övrigt förordats i statsrådsprotokollet,
7. godkänner att det fr. o. m. läsåret 1971/72 anordnas utbildning i studie- och yrkesvägledning enligt de riktlinjer som förordats i statsrådsprotokollet,
8. avslår motionen 1971: 1413 i vad avser krav på lärarbehörighet,
9. avslår motionen 1971: 1413 i vad avser bestämmelser för utbildning till syo-tjänster,
10. avslår motionen 1971: 1404 i vad avser bestämmelser om behörighet och utbildning för syo-tjänster,
11. avslår motionen 1971: 1415,
12. avslår motionen 1971: 1404 i vad avser anvisningar om inrättande och utformning av syo-tjänster.

Stockholm den 18 maj 1971

På utbildningsutskottets vägnar

STIG ALEMYR

Närvarande: herrar Alemyr (s), Wikström (fp), Mårtensson (s), Larsson i Staffanstorp (c), Jönsson i Arlöv (s), Nordstrandh (m), Wiklund i Härnösand (s), fru Gradin (s), fru Sundberg (m), fru Dahl (s), herrar Johansson i Skärstad (c), Berndtson i Linköping (vpk), Sundgren (s), fru Söder (c) och herr Stålhammar (fp).

Reservationer

1. beträffande *omorganisation av studie- och yrkesorienteringen* av herrar Wikström (fp), Larsson i Staffanstorp (c), Nordstrandh (m), fru Sundberg (m), herr Johansson i Skärstad (c), fru Söder (c) och herr Stålhammar (fp) som anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 5 börjar med »Utskottet anser» och på s. 6 slutar med »i grundskolan» bort ha följande lydelse:

»Utskottet anser i likhet med vad som hävdas i propositionen att en förstärkning av studie- och yrkesorienteringen i gymnasieskolan är behövlig. Utskottet har däremot inte övertygats om att nuvarande system med yrkesvalslärare i grundskolan bör ersättas med en organisation för syo på sätt i propositionen föreslagits. Enligt utskottets uppfattning har nämligen systemet med yrkesvalslärare i grundskolan fungerat tillfredsställande. Som framhålls i flertalet motioner har detta system stora fördelar bl. a. genom att det lätt kan anpassas till olika skolenheters behov då yrkesvalslärares tjänstgöring är uppdelad på undervisning och studie-

och yrkesvägledning. Undervisningsskyldigheten har medgivit flexibilitet, så att varje högstadieskola kunnat ha en egen yrkesvalslärare oberoende av elevunderlag. Den föreslagna organisationen enligt vilken syo-funktionären inte har någon undervisningsskyldighet medför att många syo-funktionärer måste tjänstgöra på två skolor med därav försämrad kontakt med eleverna. Detta kommer att bli fallet inte bara i glesbygderna utan även i tätortsregionerna.

Utskottet som ansluter sig till de mål och program för syo som redovisas i propositionen vill understryka att syon måste ses som en fortgående process, som har nära samband med skolans pedagogiska verksamhet. För att på ett riktigt sätt och under hänsynstagande till undervisningsplanering, lärogång och metodik kunna foga in syo-programmet i skolans undervisning måste syo-funktionären enligt utskottets uppfattning ha mycket goda insikter i undervisningsmetodik och praktisk pedagogik. En rad av de arbetsuppgifter som förutsätts åligga syo-funktionären är av kvalificerad pedagogisk natur. Även dessa skäl talar för att yrkesvalslärarysystemet bibehålls inom grundskolan.

För gymnasieskolans del erfordras som utskottet redan uttalat en upp rustning av studie- och yrkesorienteringen. Ett vägande skäl för detta är att den nya gymnasieskolan kommer att omfatta så många skilda elevgrupper. I denna skola behöver syo-funktionären inte delta lika aktivt i elevvårdskonferenser och allmän elevvårdande verksamhet som inom grundskolan, eftersom hans väsentliga uppgifter består i individuell rådgivning. Syo-funktionären behöver inte heller i gymnasieskolan fungera som pedagogisk handledare för syon i samma omfattning som inom grundskolan. Utskottet anser det därför motiverat att i propositionen förordad organisation för studie- och yrkesorientering prövas i gymnasieskolan.

Slutlig ställning till organisationen av syo bör tas sedan erfarenheterna av försöksverksamheten kunnat utvärderas, vilket bör ske senast inom fem år.

Sammanfattningsvis föreslår sålunda utskottet med bifall till motionerna 1971: 1402, 1971: 1404, 1971: 1412, 1971: 1413 och 1971: 1414, samtliga motioner såvitt nu är i fråga, samt med avslag på Kungl. Maj:ts förslag i förevarande del att nuvarande organisation med yrkesvalslärare i grundskolan bibehålls. I vad gäller gymnasieskolan föreslår utskottet avslag på Kungl. Maj:ts förslag till organisation av studie- och yrkesorienteringen. Utskottet föreslår sålunda att riksdagen i denna del bifaller motionerna 1971: 1412 och 1971: 1414 och avslår motionerna 1971: 1402, 1971: 1404 och 1971: 1413. Med bifall till yrkandet härom i motionen 1971: 1412 förordar utskottet att av Kungl. Maj:t föreslagen organisation för studie- och yrkesorientering på försök införs i gymnasieskolan.»

dels att utskottets hemställan under 1—4 bort ha följande lydelse:

- »1. med bifall till motionerna 1971: 1402, 1971: 1404, 1971: 1412, 1971: 1413 och 1971: 1414 samt med avslag på Kungl. Maj:ts förslag såvitt nu är i fråga beslutar att nuvarande yrkesvals-läroorganisation i grundskolan skall bibehållas oförändrad,
- 2. avslår motionen 1971: 1411,
- 3. med bifall till motionerna 1971: 1412 och 1971: 1414 och med avslag å motionerna 1971: 1402, 1971: 1404 och 1971: 1413, samtliga motioner såvitt nu är i fråga, beslutar avslå Kungl. Maj:ts förslag om omorganisation av studie- och yrkesorienteringen i gymnasieskolan,
- 4. med bifall till motionen 1971: 1412 såvitt nu är i fråga beslutar att försöksverksamhet med i statsrådsprotokollet förordad organisation av studie- och yrkesorienteringen i gymnasieskolan skall bedrivas i enlighet med vad utskottet föreslagit,»

2. beträffande motionen 1971: 1404 i vad avser *behörighet att antas till syo-kurs m. m.* av herrar Wikström (fp), Larsson i Staffanstorp (c), Nordstrandh (m), fru Sundberg (m), herr Johansson i Skärstad (c), fru Söder (c) och herr Stålhammar (fp) som anser

dels att det stycke i utskottets yttrande på s. 7 som börjar med »De i» och slutar med »denna del» bort ersättas med text av följande lydelse:

»Med anledning av det i motionen 1971: 1404 framförda yrkandet om i förhållande till propositionens förslag utvidgade bestämmelser för behörighet och utbildning till syo-tjänst vill utskottet erinra om att i propositionen framhålls vikten av att studie- och yrkesorienteringen integreras i undervisningen på alla stadier. Likaså betonas syo-funktionärens behov av kunskaper i undervisningsmetodik.

De pedagogiska momenten i syo-arbetet är av stor omfattning och pedagogisk utbildning bör därför tillmätas stor betydelse vid intagning till syo-utbildningen. Det är utskottets uppfattning att lärarhögskolornas klasslärarutbildning är av sådan karaktär och omfattning att en fullbordad sådan utbildning måste innebära att kravet på teoretisk utbildning är uppfyllt.

Utskottet anser att riksdagen som sin mening bör ge Kungl. Maj:t till känna vad utskottet sålunda anfört i anledning av motionen 1971: 1404.»

dels att utskottets hemställan under 10 bort ha följande lydelse:

- »10. som sin mening ger Kungl. Maj:t till känna vad utskottet i anledning av motionen 1971: 1404 anfört beträffande bestämmelser om behörighet och utbildning för syo-tjänster,»

Särskilt yttrande

av herr Berndtson i Linköping (vpk) som anfört:

»Utskottets förslag att syo-systemet efter en försöksperiod skall utvärderas och ånyo underställas riksdagen innebär en betydelsefull förändring i förhållande till propositionen. Frågan om ett enhetligt system

eller skilda system i grundskola och gymnasium bör också enligt min mening lättare kunna besvaras efter utvärderingen.

Genom att nuvarande ordinarie och extra ordinarie yrkesvalslärare bör kunna kvarstå i sin tjänst och kombinera syo och undervisning möjliggöres en fortlöpande jämförelse, som kan vara av stor betydelse för den slutliga utformningen av syo-systemet.

Med vad som i dessa avseenden anförts och med understrykande av utskottets uttalande att de positiva erfarenheterna från yrkesvalslärarys-systemet även framdeles bör komma skolväsendet till nytta, har jag ansett mig kunna biträda utskottets betänkande.»

